

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
Волинський національний університет імені Лесі Українки
Факультет економіки та управління
Кафедра економіки, підприємництва та маркетингу

СИЛАБУС
нормативного освітнього компонента
ОРГАНІЗАЦІЯ БІРЖОВОЇ ДІЯЛЬНОСТІ

підготовки бакалавра
галузі знань 07 Управління та адміністрування
спеціальності 076 Підприємництво та торгівля
освітньо-професійної програми Підприємництво, торгівля та
біржова діяльність

Силабус освітнього компонента ОРГАНІЗАЦІЯ БІРЖОВОЇ ДІЯЛЬНОСТІ
підготовки бакалавра галузі знань 07 Управління та адміністрування, спеціальності
076 Підприємництво та торгівля за освітньо-професійною програмою 076
Підприємництво, торгівля та біржова діяльність

Розробник: Алла Лялюк, доцент кафедри економіки, підприємництва і маркетингу,
к.е.н., доцент

Силабус погоджено:

Гарант ОПП

Підприємництво, торгівля та біржова торгівля



Алла ЛЯЛЮК

Силабус освітнього компонента затверджено на засіданні кафедри економіки
підприємництва та маркетингу

протокол № 5 від 9.01.2023 р.

Завідувач кафедри



Олена ПАВЛОВА

I. Опис освітнього компонента

Таблиця 1

Найменування показників	Галузь знань, спеціальність, освітньо-професійна програма, освітній ступінь	Характеристика освітнього компонента
Денна форма навчання	07 Управління та адміністрування 076 Підприємництво та торгівля Підприємництво, торгівля та біржова діяльність Бакалавр	Нормативний
Кількість годин/кредитів 120/4		Рік навчання 2
		Семестр 4-ий
ІНДЗ: <u>немає</u>		Лекції 34 год.
		Практичні 34 год.
		Лабораторні - 0
		Самостійна робота 44 год.
		Консультації 8 год.
	Форма контролю: екзамен	

II. Інформація про викладача

Лялюк Алла Миколаївна, к. е. н., доцент, доцент кафедри економіки, підприємництва і маркетингу

Контактна інформація (097 442 3469 allalyalyuk@gmail.com)

Дні занять розміщено на: <http://94.130.69.82/cgi-bin/timetable.cgi?n=700>

III. Опис освітнього компонента

1. Анотація освітнього компонента. Предметом освітнього компонента «Організація біржової діяльності» є механізм організації біржової діяльності, тобто процеси розробки та використання відповідних методів, інструментарію для обґрунтування рішень щодо створення і функціонування біржових структур. Завдання освітнього компонента «Організація біржової діяльності» – допомогти засвоїти базові навички організації біржової торгівлі, розібратись в механізмах функціонування біржової діяльності. Освітній компонент спрямований на оволодіння студентами знанням процесів і явищ, притаманних сучасній біржовій торгівлі, щоб навчитись розуміти їх, набути навичок правильного вирішення ключових проблем ведення біржового торгу. Зміст програми передбачає лекції, практичні заняття, лабораторні роботи, самостійну роботу над окремими темами курсу. Освітній компонент спрямований на оволодіння здобувачами освіти знанням процесів і явищ, притаманних сучасній біржовій торгівлі, щоб навчитись розуміти їх, набути навичок правильного вирішення ключових проблем ведення біржового торгу. Зміст програми передбачає лекції, практичні заняття, лабораторні роботи, самостійну роботу над окремими темами курсу.

Результат викладання освітнього компонента – дати загальне уявлення про суть біржі та її економічну природу, розкрити механізм функціонування ф'ючерських ринків, показати процеси ціноутворення на ф'ючерських а також висвітлити проблеми хеджування цінних та курсових ризиків за допомогою ф'ючерської торгівлі; на цій основі спробувати сформувати навички щодо організації технології біржової торгівлі у слухачів освітнього компонента.

2. Мета і завдання освітнього компонента Метою вивчення освітнього компонента «Організація біржової діяльності» є формування системи теоретичних знань, прикладних вмінь та

навичок щодо формування у здобувачів освіти наукового світогляду і глибоких знань з теоретичних аспектів функціонування біржової діяльності, набуття вмінь і навичок організації і технології біржової торгівлі. Завдання освітнього компонента «Організація біржової діяльності» – допомогти засвоїти базові навички організації біржової торгівлі, розібратись в механізмах функціонування біржової діяльності

3. Результати навчання (компетентності).

Інтегральна компетентність (ІНТ)

Здатність розв'язувати складні задачі і проблеми у галузі підприємництва, торгівлі та біржової діяльності або у процесі навчання, проведення досліджень та/або здійснення інновацій, що характеризуються невизначеністю умов і вимог

Загальні компетентності

ЗК-2. Здатність застосовувати отримані знання в практичних ситуаціях.

ЗК-7. Здатність працювати в команді.

ЗК-8. Здатність виявляти ініціативу та підприємливість.

ЗК-10. Здатність діяти відповідально та свідомо.

Фахові компетентності

ФК-3. Здатність здійснювати діяльність у взаємодії суб'єктів ринкових відносин.

ФК-7. Здатність визначати і виконувати професійні завдання з організації діяльності підприємницьких, торговельних та біржових структур.

ФК-9. Здатність до організації зовнішньоекономічної діяльності підприємницьких, торговельних і біржових структур.

Програмні результати навчання

ПРН-13. Використовувати знання форм взаємодії суб'єктів ринкових відносин для забезпечення діяльності підприємницьких, торговельних та біржових структур.

ПРН-17. Вміти вирішувати професійні завдання з організації діяльності підприємницьких, торговельних та біржових структур і розв'язувати проблеми у кризових ситуаціях з урахуванням зовнішніх та внутрішніх впливів.

ПРН-19. Застосовувати знання й уміння для забезпечення ефективної організації зовнішньоекономічної діяльності підприємницьких, торговельних та біржових структур з урахуванням ринкової кон'юнктури і діючих правових норм.

4. Освітня карта ОК

Таблиця 2

Назва змістовних модулів і тем	Формування компетентностей та ПРН			Кількість годин				Форма контролю/ Бали	
	ЗК	СК	ПРН	Усього	У тому числі				
					Лекц.	Практ.і	Сам. роб.		Конс.
Змістовий модуль 1. Теоретичні аспекти функціонування товарної біржі									
Тема 1. Суть біржі та її економічна природа	ЗК-8 ЗК-2 ЗК-10	ФК-3	ПРН-13	10	4	2	4	-	ДС, РК, Т / 4 бали
Тема 2 Біржовий товар	ЗК-2 ЗК-10	ФК-3 ФК-9	ПРН-17	13	4	4	4	1	РК, Т / 9 балів
Тема 3 Функціонування ф'ючерсних ринків	ЗК-8. ЗК-2	ФК-2 ФК-9	ПРН-13 ПРН-19	16	6	4	5	1	ДС, РК, Т / 4 бали

Тема 4. Ціноутворення на ф'ючерських ринках	ЗК-8 ЗК-10	ФК-7 ФК-9	ПРН-1 ПРН-11	14	4	4	5	1	ДС, РК, Т /4 бали
Тема 5. Особливості регулювання біржової діяльності	ЗК-10	ФК-9	ПРН-1	11	4	2	4	1	РК, Т / 4 бали
Разом за модулем 1				60	18	16	22	4	max 20 балів
Змістовий модуль 2. Організація технології біржової торгівлі									
Тема 6. Учасники біржових операцій	ЗК-8 ЗК-2	ФК-3 ФК-9	ПРН-13 ПРН-19	11	2	4	4	1	ДС, РК, Т /4 бали
Тема 7. Організація біржових торгів	ЗК-8 ЗК-2	ФК-7 ФК-2	ПРН-17 ПРН-19	16	4	4	4	-	РК, Т / 4 бали
Тема 8. Кліринг та система розрахунків за біржовими угодами	ЗК-8 ЗК-2 ЗК-10	ФК-7 ФК-9	ПРН-17 ПРН-19	14	4	4	5	1	РК, Т /4 бали
Тема 9 Хеджування цінкових та курсових ризиків за допомогою ф'ючерсної торгівлі	ЗК-8 ЗК-2 ЗК-10	ФК-3 ФК-2 ФК-9	ПРН-13 ПРН-17 ПРН-19	16	4	6	5	1	РК, РМГ/ 4 бали
Тема 10. Фондовий ринок та фондова біржа	ЗК-8 ЗК-2 ЗК-10	ФК-2 ФК-9	ПРН-13 ПРН-17 ПРН-19	11	2	4	4	1	ДС, РК, Т / 4 бали
Разом за модулем 2				60	16	18	22	4	max 20 балів
Види підсумкових робіт									60
Модульна контрольна робота 1									30 балів
Модульна контрольна робота 2									30 балів
Всього годин /Балів				120	34	34	44	8	max 100 балів

Форма контролю*: ДС – дискусія, ДБ – дебати, Т – тести, ТР – тренінг, РЗ/К – розв'язування задач/кейсів, ІНДЗ/ІРС – індивідуальне завдання/індивідуальна робота здобувача, РМГ – робота в малих групах, МКР/КР – модульна контрольна робота/ контрольна робота, ПКР/ПР – підсумкова контрольна робота / контрольна робота, П – презентація роботи; Р – реферат, а також аналітична записка, аналітичне есе, аналіз твору тощо.

5. Завдання для самостійного опрацювання.

Самостійна робота полягає в підготовці до модульного контрольного оцінювання за питаннями, підготовленими викладачем на основі лекційного матеріалу та з використанням відповідного навчально-методичного забезпечення

Перелік питань, які виносяться на самостійне опрацювання

Таблиця 3

№	Назва теми	Питання, які виносяться на самостійне опрацювання	К-ть год
1	Суть біржі та її економічна природа	1. Еволюція біржової торгівлі	4
2	Біржовий товар	1. Сільськогосподарська і промислова сировина. 2. Характеристика біржової мережі Заходу. 3. Історія становлення електронної біржової торгівлі.	4
3	Функціонування ф'ючерських ринків	1. Міжнародні біржові ринки. 2. Стан дослідження ф'ючерських ринків в Україні. 3. Терміни, які характеризують рух цін, стан попиту і пропозиції на біржі.	5

4	Ціноутворення на ф'ючерських ринках	1. Історія виникнення і розвитку технічного аналізу в біржовій діяльності. 2. Комбінації японських свічок в деталях.	5
5	Особливості регулювання біржової діяльності	1. Правове становище товарної біржі. 2. Основні принципи діяльності товарної біржі. 3. Типові правила біржової торгівлі сільськогосподарською продукцією.	4
6	Учасники біржових операцій	1. Біржові брокери та їх види. 2. Права та обов'язки члена товарної біржі.	4
7	Організація біржових торгів	1. Особливості процедури біржового торгу, яка склалася на товарних і фондових біржах України.	4
8	Кліринг та система розрахунків за біржовими угодами	1. Історія становлення біржових клірингових установ. 2. Особливості функціонування клірингових палат ф'ючерських бірж. 3. Види біржової спекуляції.	5
9	Хеджування цінних та курсових ризиків за допомогою ф'ючерсної торгівлі	1. Досконале хеджування цінних ризиків на ринках сільськогосподарської сировини.	5
10	Фондовий ринок та фондова біржа	1. Форми державного регулювання фондового ринку	4

IV. Політика оцінювання

Оцінювання відбувається згідно Положення про поточне та підсумкове оцінювання знань здобувачів вищої освіти Волинського національного університету імені Лесі Українки від 29.06.2022 р.

Політика щодо зарахування результатів формальної, неформальної та інформальної освіти. Під час вивчення освітнього компонента передбачена можливість визнання отриманої здобувачем неформальної освіти як оцінку з окремих тем згідно Положення про визнання результатів навчання, отриманих у формальній, неформальній та/або інформальній освіті у Волинському національному університеті імені Лесі Українки від 29.06.2022 р.

Визнанню можуть підлягати такі результати навчання, отримані в неформальній освіті, які за тематикою, обсягом вивчення та змістом відповідають як освітньому компоненту в цілому, так і його окремому розділу, темі (темам), індивідуальному завданню, контрольній роботі тощо, які передбачені си́лабусом освітнього компонента

Визнання результатів навчання, отриманих у неформальній та/або інформальній освіті, відбувається в семестрі, що передує семестру початку вивчення освітнього компонента, або першого місяця від початку семестру, враховуючи ймовірність не підтвердження здобувачем результатів такого навчання Для зарахування визнаються сертифікати, отримані на платформі відкритих онлайн-курсів Prometheus (напр., «Основи фінансів та інвестицій»: https://courses.prometheus.org.ua/courses/course-v1:Prometheus+FIN101+2020_T2/about) або інших ресурсах. 5 балів до оцінки за екзамен.

Політика викладача щодо здобувача освіти Відвідування занять є обов'язковим компонентом вивчення освітнього компонента. Про відсутність з поважних причин здобувачі освіти зобов'язані доводити до відома викладача заздалегідь. За об'єктивних причин (наприклад, хвороба, карантин, міжнародна мобільність) навчання може відбуватись в он-лайн формі за погодженням із деканатом та викладачем.

Політика щодо академічної доброчесності. Процес вивчення освітнього компонента здійснюється за умов дотримання здобувачами освіти та викладачем Кодексу академічної

доброчесності Волинського національного університету імені Лесі Українки від 30.10.2020 р. <http://ra.vnu.edu.ua/wp-content/uploads/2022/03/Kodeks-akademichnoyi-dobrochesnosti.pdf>. Жодні форми порушення академічної доброчесності не толеруються. Усі письмові роботи перевіряються на наявність плагіату. Списування під час контрольних робіт та заліку заборонені (в т.ч. із використанням мобільних девайсів). Мобільні пристрої дозволяється використовувати лише під час он-лайн тестування.

Політика щодо дедлайнів та перескладання. Роботи, які здаються із порушенням термінів без поважних причин, оцінюються на нижчу оцінку (-2 бали). Перескладання відбувається із дозволу деканату за наявності поважних причин (наприклад, лікарняний)

V. Підсумковий контроль

Підсумкова семестрова оцінка з освітнього компоненту (за 100-бальною шкалою) визначається двома способами як сума трьох складових: 40 балів за поточне оцінювання і 60 балів за модульні контрольні роботи або 40 балів за поточне оцінювання та 60 балів за іспит.

Підсумкова семестрова оцінка виставляється без складання іспиту, якщо здобувач освіти успішно виконав усі завдання, передбачені силабусом освітнього компоненту, і набрав при цьому 75 балів і більше. Така оцінка виставляється у день проведення екзамену за умови обов'язкової присутності здобувача освіти. У разі незадовільної підсумкової семестрової оцінки, або за бажання підвищити рейтинг, здобувач освіти складає екзамен (60 балів), а його результат за модульні контрольні роботи анулюється.

Екзаменаційна оцінка визначається в балах від 0 до 60 за результатами виконання екзаменаційних завдань.

Структура екзаменаційного білета № - 23

1. Види біржових контрактів.
2. Суть та основні характеристики хеджування.
3. Проаналізуйте та визначте світові тренди та тенденції розвитку біржової торгівлі нафтопродуктами в світі

Здобувачу освіти пропонується дати відповідь на 2 питання, кожне з яких оцінюється в 15 балів та вирішити ситуацію, яка оцінюється в 30 балів.

Перелік питань для підготовки до екзамена

1. Роль та місце біржі в економіці. Суть біржі та її економічна природа.
2. Функції та характерні ознаки біржової торгівлі. Види бірж.
3. Еволюція біржової торгівлі.
4. Класифікація біржових товарів.
5. Види біржових контрактів.
6. Характеристика біржових товарів.
7. Сільськогосподарська і промислова сировина.
8. Характеристика ф'ючерсного контракту. Основні риси ф'ючерсної торгівлі.
9. Еволюція розвитку основних економічних теорій ф'ючерсних ринків.
10. Сучасні теорії міжнародних ф'ючерсних ринків.
11. Міжнародні біржові ринки.
12. Характеристика біржової мережі Заходу.
13. Стан дослідження ф'ючерсних ринків в Україні. 14. Перспективи становлення ф'ючерсних ринків в Україні.

15. Формування ф'ючерсних та майбутніх спотових цін.
16. Сучасні концепції ціноутворення на ф'ючерсних ринках. . 17.Фундаментальний аналіз на сировинних ф'ючерсних ринках.
- 18.Суть технічного аналізу на ф'ючерсних ринках.
19. Засновники та члени біржі. Їх права й обов'язки.
20. Біржові посередники: брокери та дилери.
- 21.Сутність і види брокерської діяльності.
- 22.Учасники біржових сесій.
23. Правове регулювання брокерської діяльності.
24. Суть та значення державного регулювання біржової торгівлі.
- 25.Організаційна структура управління біржею.
26. Порядок укладання біржових угод.
27. Організація діяльності брокерської фірми. Ведення рахунків клієнтів
- 28.Звітність щодо виконання наказів клієнтів. 2
- 29.Електронний трейдинг – сучасна технологія біржової торгівлі.
- 30.Суть біржового клірингу.
- 31.Історія становлення біржових клірингових установ.
- 32.Маржа у ф'ючерсній торгівлі.
- 33.Суть опціонів та їх характеристика. 34.Економічна суть біржової спекуляції.
35. Історія становлення біржових клірингових установ.
36. Забезпечення додаткових фінансових гарантій розрахункової палати.
- 37.Особливості функціонування клірингових палат ф'ючерсних бірж
- 38.Види біржової спекуляції. Види біржових спекулянтів.
39. Товарні опціони.
40. Суть та основні характеристики хеджування.
- 41.Види хеджування.
- 42.Досконале хеджування цінних ризиків на ринках сільськогосподарської сировини.

VI. Шкала оцінювання

Таблиця 4

Оцінка в балах	Лінгвістична оцінка	Оцінка за шкалою ECTS	
		оцінка	пояснення
90–100	Відмінно	A	відмінне виконання
82–89	Дуже добре	B	вище середнього рівня
75–81	Добре	C	загалом хороша робота
67–74	Задовільно	D	непогано
60–66	Достатньо	E	виконання відповідає мінімальним критеріям
1–59	Незадовільно	Fx	Необхідне перекладання

Таблиця 5

Оцінка в балах	Оцінка	Критерії оцінювання
90 – 100	Відмінно	Здобувач освіти опрацював цілий курс згідно програми, оперує основними поняттями та вміє їх застосовувати на практиці, здобув компетенції, знання та вміння, розв'язує завдання високого рівня складності
82 – 89	Дуже добре	Здобувач освіти опрацював цілий курс згідно програми, оперує основними поняттями, проте може застосувати більшість положень на практиці, здобути компетенції, знання та вміння, розв'язує завдання високого рівня складності з незначними помилками
75 - 81	Добре	Здобувач освіти опанує 80–90 % курсу згідно програми, оперує більшістю основних понять та може їх застосувати на практиці, здобути окремі компетенції, знання та вміння, розв'язує завдання середнього рівня складності

67 -74	Задовільно	Здобувач освіти опанує 60-70% основного курсу згідно програми, оперує окремими основними поняттями та може їх застосувати на практиці, здобути окремі компетенції, знання та вміння, розв'язує завдання середнього рівня складності з незначними помилками
60 - 66	Достатньо	Здобувач освіти опанує 60% основного курсу згідно програми, оперує окремими основними поняттями та може їх застосувати на практиці, здобути окремі компетенції, знання та вміння, розв'язує завдання середнього рівня складності з допомогою лектора
1 – 59	Незадовільно	Здобувач освіти опанує 60% основного курсу згідно програми, оперує окремими основними поняттями та може їх застосувати на практиці, здобути окремі компетенції, знання та вміння, не розв'язує завдання середнього рівня складності з допомогою лектора

VI. Рекомендована література та методичне забезпечення

Основна

1. Пепа Т. В., Пітеніна Т. І., Лавринович В. В. Біржова діяльність: навч. посіб. Київ : Ліра – К., 2016
2. Хрущ Н., Іжевський П., Безвух С. Біржова діяльність: навч. посіб. К. : Кондор, 2017
3. Закон України «Про товарну біржу» (Відомості Верховної Ради України (ВВР), 1992, N 10, ст.139) { Із змінами, внесеними згідно із Законами }
Сохацька О.М. Біржова справа: підручник / [2-ге вид. змін. й доп.]. Тернопіль: Карт-бланш, К.: Кондор, 2008. 632 с.
4. Vandenburg Christa. The Impact of Technology on the Stock Market / Christa Vandenburg URL: <https://bwstewart.wordpress.com/2018/03/19/the-impact-of-technology-on-the-stock-market/>.
5. Angel J., Harris L., Spatt C. Equity trading in the 21st century *Social Science Research Network*. URL: 2010 http://papers.ssrn.com/sol3/papers.cfm?abstract_id=1584026.
6. Лялюк А. М. Економіка та організація біржової діяльності: конспект лекцій у схемах і таблицях Луцьк : Вежа-Друк, 2019. 160 с.
7. Лялюк А. М. Економіка та організація біржової діяльності: методичні вказівки до виконання практичних робіт. Луцьк : Вид-во КП ІА «Волиньенергософт», 2019. 97 с.

Додаткова

1. Наказ Міністерства аграрної політики України «Про затвердження Переліку товарних бірж» від 16 березня 2004 року N 82
2. FinTech Trends 2018: How Technology is Rewriting the Capital Markets URL: <https://www.nasdaq.com/articles/fintech-trends-2018-how-technology-rewriting-capital-markets-2018-03-08>
6. How technology is affecting the financial markets Wall Street, Jan 29, 2019. URL: <https://wall-street.com/how-technology-is-affecting-the-financial-markets/>.

Інтернет-ресурси

1. Чириченко Ю. В. Товарна біржова торгівля продовольством: підходи до оцінювання / URL: <file:///C:/Documents%20and%20Settings/ice/Downloads/15.pdf>
2. Сухітра А. М., Сегідін І. М. Біржова торгівля в Україні: проблеми становлення та розвитку URL: [// www.rusnauka.com/8_NND_2010/Economics/60579.doc.htm](http://www.rusnauka.com/8_NND_2010/Economics/60579.doc.htm)
3. Пластун О. Л. Проблеми біржової діяльності в Україні та варіанти їх вирішення URL: [file:///C:/Users/IceMan/Downloads/pprbsu_2013_37_16%20\(2\).pdf](file:///C:/Users/IceMan/Downloads/pprbsu_2013_37_16%20(2).pdf)
4. Lim K.-P. The Evolution of Stock Market Efficiency Over Time: A Survey of the Empirical Literature / K.-P. Lim, R. Brooks R// Journal of Economic Surveys, 2010. URL: <https://onlinelibrary.wiley.com/doi/abs/10.1111/j.1467-6419.2009.00611.x>